

УДК 658.016.2.737

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-98-3>

Степаненко С. В.

Батіг В. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ

Трансформація соціально-економічних процесів в суспільстві, загострення ринкової конкуренції, зміни зовнішнього середовища сприяють необхідності професійного управління, яке є основою успішної господарської діяльності. При необхідності модернізації національної економіки одним із важливих аспектів функціонування підприємств є їх розвиток. Сучасні підприємства нині стикаються з проблемами активного вбудовування у світові економічні процеси і виникає необхідність в налагодженні балансу між державою, суспільством і бізнесом. В такому ключі рушійною силою виступає соціально-орієнтований підхід, який ґрунтується на інклюзивній економіці. Метою публікації є оцінка теоретико-методичних підходів до формування сутності інклюзивної економіки, оцінка особливостей та управління розвитком підприємств в контексті формування інклюзивної моделі та сталого розвитку. В статті досліджуються сутність інклюзивної економіки, яка є результатом економічних процесів та сформованих соціальних умов розвитку. Визначено сутнісне наповнення, методика визначення інклюзивної економіки в рамках «Цілей сталого розвитку» та характеристики інклюзивної економіки: рівноправна, колективна, зростаюча, стійка та стабільна. Визначені складові управління сучасним підприємством в контексті формування інклюзивної моделі розвитку. Визначено сутність, мета та цілі сталого розвитку підприємства. Досліджений потенціал сталого розвитку підприємства. Досліджений процес управління сталим розвитком підприємства, визначено його зміст. Розглянуто процес управління сталим розвитком підприємства як послідовну реалізацію управлінських функцій, яка забезпечує досягнення поставлених цілей і рішення відповідних задач. Модель інклюзивного розвитку є найбільш прийнятною для нашої країни у сенсі скорочення соціально-економічної нерівності та забезпечення сталого розвитку. Дослідження процесу управління сталим розвитком підприємства розглядається як послідовна реалізація управлінських функцій, які забезпечують досягнення поставлених цілей.

Ключові слова: інклюзивний розвиток, сталий розвиток, підприємство, управління, інклюзивна економіка, нерівність.

Постановка проблеми. За сучасних умов, у зв'язку з трансформацією соціально-економічних процесів в суспільстві, різким загостренням ринкової конкуренції, негативними змінами зовнішнього середовища значущу роль набуває довгостроковий розвиток і збереження конкурентних переваг підприємств, основним чинником якого є грамотне управління. В такому ключі управління розвитком підприємств має вирішальне значення для успішної господарської діяльності, яка спрямована як на внутрішні так і зовнішні ринки. Національна економіка і підприємства, як її базис, повинні удосконалюватись для того щоб залишатись конкурентоспроможними в нових реаліях. Тож, при необхідності модернізації національної економіки одним із важливих аспектів функціонування підприємств є їх розвиток.

В сучасних умовах, які характеризуються техніко-технологічними, суспільно-політичними, інформаційними змінами, спостерігається глобальна інтенсифікація економічних процесів. Сучасні підприємства сьогодні все більше стикаються з проблемами більш активного вбудовування у світові економічні процеси. В соціально-економічних реаліях сучасного суспільства виникає необхідність в налагодженні балансу між державою, суспільством і бізнесом. В такому контексті ключовою рушійною силою може виступати соціально-орієнтований підхід, який ґрунтується на інклюзивній економіці. Отже, функціонування та розвиток підприємницької діяльності і управління нею в умовах формування інклюзивної економіки є актуальним питанням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям формування інклюзивної моделі розвитку підприємницьких структур є концепція інклюзивного розвитку. Основи цієї концепції досліджуються більшістю іноземних

науковців, зокрема Аджемоглу Д., і Боллінга Р., Вегелін К., Робінсона Д., Подести Дж., Холландера С. та ін. Серед українських науковців економістів розуміння проблематики інклюзивного розвитку присвячені публікації Бучинська Т. В., Гриценка А. А., Гуторова А. О., Ігнатенко М. М., Попова О. Л. та ін. Проте залишається невизначеним широке коло теоретичних, методичних та практичних питань, що стосуються системного дослідження проблемних питань, тенденцій, оцінки ефективності та управління розвитком підприємницьких структур в умовах формування інклюзивної моделі розвитку економіки за сучасних реалій.

Метою досліджень є оцінка теоретичних і методичних підходів до формування сутності інклюзивної економіки, вияв особливостей та забезпечення управління розвитком підприємницьких структур в контексті формування інклюзивної моделі та сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інклюзивна економіка та інклюзивне економічне зростання останніми роками – одна з найбільш обговорюваних тем у міжнародних організаціях (ООН, МВФ, ОЕСР, Світовий банк, Світовий економічний форум). Соціально-економічний розвиток у ХХІ ст. свідчить, що економічне зростання не призвело до зменшення нерівності. Навпаки, нерівність у світі не тільки зберіглася, а й суттєво зросла, як переконливо підкреслив Пікетті Т. у книзі «Капітал у ХХІ ст.», що «зростання прибутків у світовому масштабі супроводжувалося збільшенням нерівності у процесі їх розподілу» [4].

Світовий досвід підтверджує, що соціально-економічна нерівність — це багатоаспектна категорія, яка різною мірою поширена у всіх країнах і до певного рівня неминуча. Нерівність існувала

в усі часи, вона є результатом економічних процесів та сформованих соціальних умов розвитку [5]. Більшість дослідників приділяють увагу власне соціальним проявам нерівності. Класики соціальної нерівності пов'язують із нерівним доступом до багатств, влади та слави – трьох фундаментальних благ, яких прагне людина. Однак останнім часом, найбільша увага приділяється економічній нерівності, яка показує різницю між рівнем доходів, активів, багатства і капіталу, а також рівня життя. Отже, нерівність є характеристикою сучасного суспільства, важливим джерелом розвитку. Зміна соціально-економічного простору на сучасному етапі ставить перед державою набагато складніші завдання, ніж це було наприкінці ХХ ст. [1].

Саме тому визначення ролі та можливості впровадження інклюзивного розвитку в країні є інструментом пом'якшення соціально-економічної нерівності [6]. Інклюзія є процесом залучення всіх громадян, до економічного розвитку та справедливого розподілу його результатів [8]. Певні кроки у сфері інклюзивності вже розроблено, проте залишаються соціально-економічні проблеми: зростання безробіття, посилення соціального розшарування населення, велика кількість бідного населення [2]. Отже, універсальною методикою оцінки інклюзивності економіки, нині є дослідження в рамках програми «Цілі сталого розвитку (ЦСР)». У програмі дій ЦСР, намічено низку цілей та завдань, що охоплюють широкий діапазон результатів сталого розвитку, які мають бути досягнуті до 2030 року. ЦСР спрямовані на об'єднання зусиль всіх членів суспільства задля створення інклюзивного соціального добробуту та економічного розвитку. Процес ЦСР включає покрокову методологію, що призвела до досягнення 17 цілей і 169 завдань, і нині є розроблено більш ніж 100 показників, які вимірюють прогрес у досягненні цих цілей [9].

Загалом, основна мета полягає в тому, щоб сприяти загальній обізнаності та мобілізації міжнародної спільноти, а також ліквідації нерівності. Методика оцінки інклюзивної економіки згідно з ЦСР включає: 5 загальних характеристик, 15 підкатегорій, 57 показників. Пять загальних характеристик інклюзивної економіки: рівноправна, колективна, зростаюча, стійка та стабільна. Залежно від загальних характеристик, виділяються три підкатегорії для кожної з п'яти

загальних характеристик, додаючи додаткове визначення до існуючої структури (табл. 1).

Основними складовими управління сучасним підприємством в контексті формування інклюзивної моделі розвитку є: соціальна та екологічна стійкість; стійкість споживання; стійкість функціонування; освіта; реінжиніринг; науково-технічний прогрес; наука, що здійснюється в рамках парадигми сталого розвитку. Впровадження парадигми сталого розвитку у діяльність підприємств сприяє покращенню їх продуктивності, відкриває шляхи до сталого розвитку економіки країни, природного середовища, соціальних відносин.

Сталий розвиток підприємства – це інтегрована система управління, що має специфічний характер, мета якого – забезпечити на тривалий період потреби суспільства, зберегти економічну ефективність виробництва, поліпшити якість життя населення, забезпечити збереження довкілля [1]. Слід зазначити, що компоненти (складовими) сталого розвитку знаходяться у тісному взаємозв'язку між соціальними, економічними та екологічними процесами у властивим їм структурі та якості.

Управління підприємством на основі сталого розвитку є організаційно економічним засобом, що адекватно відповідає змінним, нерівнозначним, розбалансованим умовам зовнішнього ринкового середовища. Сталість розвитку підприємств поєднує економічне зростання, захист довкілля, соціальну відповідальність, охоплює внутрішню і зовнішню складові на основі економічної, соціальної, морально-етичної збалансованості. Стійкість розвитку включає і інші складові, які входять до сучасної парадигми економічного управління [3]. Кожне підприємство, виходячи із специфіки діяльності, цільових настанов, обмежень на кожному рівні економічної системи повинно розробляти і реалізовувати сукупність підходів, спрямованих на забезпечення сприятливих умов для досягнення поставленої мети діяльності та розвитку. При цьому плануючи кожний підхід необхідно завчасно оцінювати: чи призведе його реалізація до забезпечення сталого розвитку підприємства, чи дозволить вибрати із сукупності запропонованих підходів ті, реалізація яких здатна закріпити постійність економічної системи підприємства.

Основою сутності сталого розвитку є комплексне оновлення фінансових механізмів, технологій, інноваційного пошуку. Прискорений перехід

Таблиця 1

Методика визначення інклюзивної економіки в рамках «Цілей сталого розвитку»

Інклюзивна економіка дозволяє розширити можливості для значного сумісного процвітання, особливо для тих, хто стикається з серйозними перешкодами на шляху поліпшення власного благополуччя	рівноправна	Соціальне зростання для більш широкого кола людей
		Скорочення нерівності
		Рівний доступ до суспільних благ і послуг екосистеми
	колективна	Люди можуть отримати доступ до ринку
		Прозорість ринків і симетрія інформації
		Широко розповсюджена технологічна інфраструктура для загального блага
	зростаюча	Збільшення можливостей для роботи і зайнятості
		Поліпшення матеріального благополуччя
		Економічна трансформація для загального блага
	стійка	З часом соціально-економічне благополуччя стає більш стійким
		Збільшення інвестицій в охорону довкілля і скорочення використання природних ресурсів
		Процеси прийняття рішень включають довгострокові затрати
	стабільна	Суспільна і приватна впевненість в майбутньому і можливість передбачити результат економічних рішень
		Члени суспільства можуть інвестувати у власне майбутнє
		Економічна стійкість до потрясінь і стресів

Джерело: узагальнено авторами за [9]

до ринкової економіки потребує освоєння нових нестандартних підходів до вибору стратегії розвитку системи управління сталим розвитком підприємств. Такі підходи повинні спиратись на науково обґрунтовані стратегії розвитку і враховувати необхідність забезпечення балансу соціо-еколого-економічних компонентів розвитку.

Процес управління діяльністю підприємства починається із визначення кінцевої мети, яка ставиться на найближчу і віддалену перспективу та сприйняття ролі і місця підприємства на конкурентному ринку. В першу чергу це пов'язано з розумінням сутності економічної системи, яка розглядає в мікроекономічній теорії конкретний господарський суб'єкт, тобто підприємство, яке виробляє конкретний продукт або послугу для задоволення потреб ринку. Виходячи із цього, однією із основних задач, які ставляться перед керівництвом підприємства всіх рівнів управління в сучасних умовах є забезпечення сталого економічного розвитку підприємства. Мета забезпечення сталого розвитку підприємства формується шляхом своєчасного досягнення таких цілей:

– Забезпечення самозбереження підприємства як єдиного цілого, яке досягається при наявності мінімального грошового потоку, достатнього для існування підприємства.

– Забезпечення адаптації підприємства до змінних ринкових умов, досягнення яких заключається в пристосуванні підприємства до оточуючого середовища, яка досягається додатковими грошовими потоками.

– Встановлення балансу (рівноваги) між вищезазначеними підцілями, які необхідні для забезпечення цілісності підприємства і довгострокової його стійкості, що пов'язано з вибором тієї чи іншої стратегії розвитку.

Забезпечення сталого розвитку підприємства сучасні вчені достатньо часто пов'язують із реалізацією потенціалу сталого розвитку, локальні складові частини якого забезпечують збалансований, гармонійний розвиток соціо-еколого-економічної системи та шляхом адаптивності і гнучкості ефективного його використання для нейтралізації зовнішніх дестабілізуючих чинників і створених конкурентним середовищем загроз без ризику для життєдіяльності підприємства. Таким чином, на нашу думку формування потенціалу сталого розвитку підприємства повинне охоплювати:

– здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення стійкого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарської діяльності, створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій;

– раціональне використання природних ресурсів і збереження екологічної рівноваги в місцях розміщення підприємства;

– стабільне підвищення якості життя всіх працівників і жителів місця розміщення підприємства.

Потенціал сталого розвитку підприємства є відкритою системою, де спостерігається інтенсивність обміну інформацією та іншими ресурсами із зовнішнім середовищем. Лише ефективне використання можливостей зовнішнього середовища забезпечує збереження системи. Потенціал сталого розвитку підприємства реагує на макроекономічні зміни, розвивається під їх впливом, але при цьому зберігає якісну визначеність і адаптивність функціонування (рис. 1). Визначаючи власну стратегічну позицію відносно забезпечення сталого розвитку, підприємство повинне врахувати обмеженість свого впливу на ринковий потенціал,

Рис. 1. Досягнення сталого розвитку підприємства

Джерело: авторська розробка

оскільки можливість його реалізації залежить від можливостей і ресурсів підприємства. Тому головним завданням забезпечення сталого розвитку підприємства є або формування власного потенціалу з чіткою орієнтацією на ринковий попит, або пошук нового потенціалу.

Створення умов для забезпечення сталого розвитку підприємства передбачає: на макрорівні – основні положення глобальної стратегії сталого розвитку економіки, повинні трансформуватись, поглиблюватись і адаптуватись на подальших нижчих рівнях вертикалі управління – економіки країни, регіону, галузі, підприємства. У свою чергу стратегічні плани сталого розвитку економіки країни реалізуються на практиці суб'єктами господарської діяльності, тому їх стратегічний вибір є визначальною компонентою ефективного розвитку національної економіки. До того ж наявність стратегії розвитку підприємства ще не означає, що підприємство здійснює стратегічне управління. В свою чергу сталий розвиток – це процес змін, в якому масштаби експлуатації ресурсів, напрями капіталовкладень, орієнтація технічного розвитку і інституціональні зміни узгоджуються з нинішніми та прийдешніми потребами.

Процес управління є однією із основних складових задач системи управління, яка включає формування та реалізацію управляючих впливів на відповідні об'єкти [7]. Зміст процесу управління сталим розвитком підприємства можна визначити як забезпечення реалізації цілей і функцій управління, розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень в області управлінської діяльності. Розглядаючи процес управління сталим розвитком підприємства як послідовну реалізацію управлінських функцій, яка забезпечує досягнення поставлених цілей і рішення відповідних задач, можна представити у вигляді циклічного ряду етапів, які повторюються.

Зокрема, на 1 етапі проводиться оцінка поточного стану підприємства, виявляються проблеми його функціонування і тенденції розвитку. Одним із важливих питань першого етапу дослідження є збір, аналіз і систематизація інформації, яка необхідна для реалізації економічного, соціального і екологічного аспектів забезпечення сталого розвитку підприємства. Важливість досвідченого підходу до роботи з інформацією визначається необхідністю формування якісної інформаційно-аналітичної бази для здійснення управляючих впливів.

На 2 етапі процесу управління прогноуються можливі напрями розвитку підприємства, розробляється оптимальний варіант, здійснюється постановка цілей і задач управління сталим розвитком підприємства, приймаються рішення про методи вирішення проблем і досягнення сформульованих цілей. При постанові цілей управління важливим аспектом є визначення області досягнення, які дозволяють окреслити можливі стани підприємства, які можуть бути досягнені в процесі його сталого функціонування і розвитку. Найбільш ефективною є постановка цілей, які близькі до стану підприємства, що створюють передумови для його динамічного розвитку. В результаті створюються передумови для досягнення максимального результату при найбільш раціональному використанні ресурсів. В такому випадку об'єм і структура наявних та прогнозних ресурсів визначають кількісні параметри ресурсного потенціалу, а необхідність досягнення поставлених цілей створює напрями для його мобілізації і розвитку.

На 3 етапі процесу управління стали розвитком підприємства формується механізм управління і визначається практична реалізація всіх необхідних функцій, пов'язаних із забезпеченням його діяльності.

На 4 етапі процесу управління проводиться моніторинг ключових показників і оцінка показників управляючих впливів. Вирішення вказаних задач здійснюється на основі врахування багатокритеріальності управління сталим розвитком підприємства. Для проведення оцінки ефективності управління за декількома критеріями розробляється система показників, які дозволяють отримати інтегральну оцінку.

На 5 етапі на основі даних, отриманих під час проведення оцінки ефективності управління, формується актуальна інформаційна база, яка дозволяє зробити висновок про ступінь результативності управляючих впливів, виявити проблеми, недоліки, визначити напрями оптимізації процесу управління і запропонувати інструменти для здійснення коректуючих впливів. Таким чином, здійснюється п'ятий етап процесу управління сталим функціонуванням і розвитком підприємства, спрямований на удосконалення управління.

Дослідження процесу управління сталим розвитком підприємства як сукупності послідовно виконуваних, взаємопов'язаних функцій необхідно доповнити його розглядом як діяльності, пов'язаної з безперервним здійсненням розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень. Це зумовлено тим, що в процесі управління сталим функціонуванням і розвитком підприємства безперервність і закономірність незворотних прогресивних змін, які призводять до переходу на якісно новий, більш високий рівень розвитку, повинні забезпечуватись за рахунок розробки, прийняття і реалізації управлінських функцій, які визначають характер функціонування і розвитку підприємства. В той же час, управлінські рішення, які приймаються у процесі розвитку підприємства характеризуються визначеною специфікою, яка виникає внаслідок особливостей конкретних підприємств.

Для порівняння управлінських рішень, які розробляються і реалізуються в контексті забезпечення розвитку підприємства можна використовувати наступні критерії:

- новизна вирішення задач, тобто розвиток пов'язаний з принципово новими управлінськими рішеннями, які приймаються у нестандартних ситуаціях, функціонування забезпечується шляхом циклічно повторюваних управлінських рішень, переважно в стандартних ситуаціях;

- характер вирішення задач, тобто в процесі розвитку більшою мірою приймаються стратегічні рішення, спрямовані на середньо та довгострокову перспективу; в процесі функціонування, як правило тактичні рішення пов'язані з поточною діяльністю;

- методи вирішення задач, тобто управлінські рішення, які приймаються в процесі забезпечення розвитку, не завжди можуть бути обґрунтовані за допомогою формалізованих методів, які властиві управлінню процесом функціонування, тому математичний апарат в даному випадку часто доповнюється неформальними процедурами;

- рівень ризику при вирішенні задач, тобто прийняття рішень, які забезпечують функціонування підприємств в більшості випадків не пов'язані з високим рівнем ризику, оскільки ґрунтується на достатньо надійній інформації,

що стосується управління розвитком підприємства, то рівень невизначеності і ризику, як правило досить високий, оскільки наявна інформація є неперевіреною і неповною.

Висновки з проведеного дослідження. Інклюзивна економіка – сучасне явище, яке передбачає, що будь-який представник соціуму повинен мати рівний доступ до ключових цінностей суспільства для підтримки своєї життєдіяльності. Тому завданням будь-якої соціально орієнтованої країни є знаходження ідеального балансу між суспільством, державою та бізнесом. Модель інклюзивного розвитку є найбільш прийнятною для нашої країни у сенсі скорочення соціально-економічної нерівності та забезпечення сталого

розвитку. Дослідження процесу управління сталим розвитком підприємства показує, що воно може бути розглянуто як послідовна реалізація управлінських функцій, які забезпечують досягнення поставлених цілей, а також як процес розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, спрямованих на переведення підприємства з поточного стану в бажаний. Сталий розвиток підприємства пов'язаний з прогресивними змінами, які призводять до переходу на якісно новий, більш високий рівень розвитку та повинен забезпечуватись за рахунок розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень, які визначають характер функціонування і розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Глобальні тенденції 2030: альтернативні світи. URL: https://www.dni.gov/files/documents/GlobalTrends_2030.pdf
2. Гуроров А. О. Інклюзивний розвиток економіки і аграрної сфери (теорія, методика, аналіз). Харків : Точка, 2019. 146 с.
3. Єпіфанова І. Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації. *Науковий вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2011. № 168. С. 216–219.
4. Пікетті Т. Капітал у XXI столітті / пер. з англ. Н. Палій. Київ : Наш Формат, 2016. 696 с.
5. Опалько В. В. Соціально-економічна нерівність і формування нової парадигми інклюзивного розвитку в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 38-2. С. 63–69.
6. Попова О. Л. Інклюзивний розвиток: нова концепція чи оновлення концепції сталого розвитку. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 1. С. 128–141. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2020.01.128>
7. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 496 с.
8. Бобух І. М., Кіндзерський Ю. В., Фасчевська О. М. Структурні зміни як основа інклюзивного розвитку економіки України: монографія. Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2020. 516 с.
9. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. 2017. 176 с.

References:

1. Hlobalni tendentsii 2030: alternatyvni svity [Global trends 2030: alternative worlds]. Available at: https://www.dni.gov/files/documents/GlobalTrends_2030.pdf
2. Hutorov A. O. (2019) *Inklyuzyvnyj rozvytok ekonomiky i ahrarnoi sfery (teoriia, metodyka, analiz)* [Inclusive development of the economy and agrarian sphere (theory, methodology, analysis)]. Kharkiv: Tochka, 146 p. (in Ukrainian)
3. Yepifanova I. Yu. (2011) *Upravlinnia stijkym rozvytkom vitchyznianskykh pidpryiemstv v umovakh hlobalizatsii* [Management of sustainable development of domestic enterprises in the conditions of globalization]. *Naukovyj visnyk Nats. un-tu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia Ekonomika, ahrarnyj menedzhment, biznes*, no. 168, pp. 216–219. (in Ukrainian)
4. Piketti T. (2016) *Kapital u XXI stolitti* [Capital in the XXI century] / per. z anhl. N. Palij. Kyiv: Nash Format, 696 p. (in Ukrainian)
5. Opalko V. V. (2019) *Sotsialno-ekonomichna nerivnist i formuvannia novoi paradyhmy inklyuzyvnoho rozvytku v Ukraini* [Socio-economic inequality and the formation of a new paradigm of inclusive development in Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 38-2, pp. 63–69. (in Ukrainian)
6. Popova O. L. (2020) *Inklyuzyvnyj rozvytok: nova kontseptsiiia chy onovlennia kontseptsii stalooho rozvytku* [Inclusive development: a new concept or renewal of the concept of sustainable development]. *Ekonomika i prohnouzuvannia*, no. 1, pp. 128–141. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2020.01.128> (in Ukrainian)
7. Raievniva O. V. (2006) *Upravlinnia rozvytkom pidpryiemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli* [Enterprise development management: methodology, mechanisms, models]. Kharkiv: VD «INZhEK», 496 p. (in Ukrainian)
8. Bobukh I. M., Kindzerskyj Yu. V., Fashevska O. M. (2020) *Strukturni zminy yak osnova inklyuzyvnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Structural changes as the basis of inclusive development of the economy of Ukraine]. Kyiv: DU «Instytut ekonomiky ta prohnouzuvannia NAN Ukrainy», 516 p. (in Ukrainian)
9. Tsili stalooho rozvytku: Ukraina. Natsionalna dopovid (2017) [Goals of sustainable development: Ukraine. National report]. (in Ukrainian)

Stepanenko Serhii

Batih Vladyslav

Kharkiv National University of Radio Electronics

MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF BUSINESS STRUCTURES IN THE CONTEXT FORMATION OF AN INCLUSIVE MODEL

Summary

The transformation of socio-economic processes in society, the intensification of market competition, and changes in the external environment contribute to the need for professional management, which is the basis of successful economic activity. If it is necessary to modernize the national economy, one of the essential aspects of the functioning of enterprises is their development. Modern enterprises are now faced with the problems of active integration into the world's economic processes, and there is a need to establish a balance between state, society, and business. In this vein, the driving force is a socially oriented approach based on an inclusive economy. The publication aims to evaluate theoretical and methodological approaches to forming the essence of an inclusive economy to assess the features and management of enterprise development in the context of forming an inclusive model and sustainable development. The article examines the essence of the inclusive economy, which results from economic processes and the existing social conditions of development. The essential content, methods for defining an inclusive economy within the "Sustainable Development Goals" framework, and the characteristics of an inclusive economy are defined as equal, collective, growing, sustainable, and stable. The components of management of a modern enterprise in the context of the formation of an inclusive model of development are defined. The essence of sustainable development of enterprise is defined. Components and principles of sustainable development are substantiated. Theoretical and methodological approaches to forming a management system for sustainable socio-economic development of enterprises are studied. The inclusive development model is the most acceptable for our country regarding reducing socio-economic inequality and ensuring sustainable development. The study of the management process of sustainable development of an enterprise is considered a consistent implementation of management functions that ensure the achievement of the set goals.

Keywords: inclusive development, sustainable development, enterprise, management, inclusive economy, inequality.